

Onko vanhuksilla vain välinearvo?

Vanhusten asema, heidän saamansa hoiva, kohdeltu ja arvostus, ovat olleet viime päivinä raumalaisten mielissä ja kielissä erityisen voimakaina. Eikä ole montaa päivää siitäkään, kun julkaistiin valtakunnallinen tutkimustulos, joka kertoi, että vain 10 % vanhuksia hoitavista laitoksista täyttää hyvälle hoidolle asetetut minimikriteerit. Kyse on paljon laajemmasta ja syvemmästä asiasta kuin kilpailulainsäädännöstä ja sitä puun ja kuoren välissä soveltavista virkamiehistä ja luottamushenkilöistä. Pohjimmiltaan kyse on arvoistamme ja ihmis-käsityksestämme.

★ ★ ★

Yhteiskuntamme mittaa ja arvottaa asiat rahassa. Kaiken pitää olla kustannustehokasta ja kilpailutettua. Tällä ideologialla vanhus muuttuu kulueräksi, tuottamattomaksi suureeksi yhteiskunnan budjettikirjassa. Tämän tien päässä (tai ehkä paremminkin jo alussa) ihmisellä on vain välinearvo. Ensimmäisenä ihmis- ja itseisarvonsa menettävät rahaa ja bruttokansantuotetta heikoimmin kartuttavat ihmiset kuten sairaat, lapset, työttömät ja vanhukset.

Me ihmiset olemme antaneet talouselämälle ja markkinoille ylivallan. Ne asettavat yhteiskunnan agendan ja määrittelevät käytettävän kielen. Vedotaan rationaalisuuteen ja asiat esitetään vaihtoehtottomuuden poliittikan termein. Kyse on kuitenkin ollut selvistä poliittisista valinnoista, osaksi demokraattisen lainsäädäntötyön ja osaksi demokrati-an ulkopuolella tehdyistä yhteiskunnallisista päätöksistä.

★ ★ ★

Suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa vanhuus on surullisen aliarvostettua. Raihnaisuus, hii-puminen, säästöliekillä eteenpäin meno muodostavat häiritsevän vastavoiman kulutushysterialle, joka perustuu nuoruuden, itsekkyyden, piittaamattomuuden ja taloudellisen menestyksen onttoihin julkisivuihin. Merkituksen ja mielen löytäminen omaan elämään muualta kuin kuluttamisesta on talouselämälle kauhistus. Omaishoitajan uhrautuvan ja pyyteettömän työn rinnalla rahallisen hyödyn ideologia näyttäytyy pinnallisena ja naurettavana.

Merkituksen ja mielen löytäminen omaan elämään muualta kuin kuluttamisesta on talouselämälle kauhistus.”

★ ★ ★

Vihreää, kustannustehokkuus-asfaltin läpi tunkevaa ruohoa näkyy onneksi siellä täällä. Seurakunta on perustehtävänsä mukaisesti läsnä heikompiosaisten ja vanhusten elämässä, mutta monet muutkin yhteisöt ovat tarttuneet ongelmaan. Esimerkiksi Pro Senior Kummit ry:n vapaaehtoiset tekevät säännöllisesti työtä raumalaisissa vanhainkodeissa. He todistavat voimakkaasti sen puolesta, että vanhuksilla on luovuttamaton itseisarvo ja ettei kaikkea voi mitata rahassa. Tätä henkeä tarvitaan jatkossa yhä enemmän myös poliittiseen päätöksentekoon. Laitoksissa asuvat vanhuksemme ja ylityöllistetty hoitohenkilökunta odottavat yhteiskunnalta ihan uuden tyyppistä ajattelua.